

**MEDLEMSSKRIFT NR 102,
VÅREN 2018**

- En kanal som förenar

Västergården, Fågelbro

STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING

Verkar lokalt på Fågelbrolandet, Strömma och i Brevik med att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd. Vi har en hembygdsgård som kan hyras, och ett museum centralt i Strömma. Vi är ca 230 medlemmar. Besök gärna vår hemsida www.hembygd.se/stromma

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER

Hans Severinson, ordförande	070-760 12 60	hans@severinson.com
Gudrun Molin Andersson, kassör	073-655 33 74	molin.andersson@telia.com
Anita Granstedt Strandgård, sekreterare	073-038 05 61	anita.strandgard@gmail.com
Jenny Vowden, ledamot	070-721 31 30	jenny.vowden@gmail.com
Eva Gebelius, ledamot	070-536 59 81	evagebelius@gmail.com
Lennart Lindgren, ledamot	070-316 80 85	llessegrev@gmail.com
Sven Bertil Bergendahl, suppleant	070-513 18 93	sven.b.bergendahl@gmail.com
Birgitta Thunblad, suppleant	070-968 62 83	birgitta.thunblad@hotmail.com
Lennart Karlsson, revisor, sammankallande	070-966 55 15	lennart.karlsson@mac.com
Eva Waerner, revisor	073-377 13 20	b.waerner@spray.se
Sara Bråtman, revisor, suppleant	070-817 66 73	sara.bratman@west-pool.se
Henrik Paulsen, valberedning	070-968 45 48	henrik.paulsen@telia.com
Britt-Marie Ohlsson, valberedning	070-668 21 38	brittmarie.ohlsson@spray.se
Jan-Ove Tannsjö, valberedning, suppleant	076-050 73 72	

Ansvariga museet:

Olle & Britt-Marie Ohlsson 070-668 21 38 brittmarie.ohlsson@spray.se

Ansvarig lokalbokning:

Gudrun Molin Andersson 073-655 33 74 molin.andersson@telia.com

Ansvariga loppis: Annika Olsson

076-050 73 72

& Margareta Fredholm Hejdenberg

070-589 71 34 maggan.po@telia.com

Redaktör Medlemsskrift: Hans Severinson

Layout Medlemsskrift: Jenny Vowden

Medlemsavgift: Enskild medlem 200 kr/Familjeavgift 350 kr

Plusgiro 98 57 43 - 4

Gamla Fågelbrovägen 1, 139 60 Värmdö

E-post: strommahembygdsforening@gmail.com (obs! Ny e-postadress!)

Ordföranden har ordet

Hej alla hembygdsvänner!

Efter årets första styrelsemöte och höstens planeringsmöte börjar konturerna för årets verksamhet i Strömme Hembygdsförening ta form. Att vi slopat öppethållandet under januari och februari har inte mött så mycket kritik, det har ofta varit problem med att ta sig fram, och besöksantalet har varit lågt.

För resten av året räknar vi däremot med ökad aktivitet. Detaljinformation finns på följande sidor. Ett par saker vill jag poängtera särskilt.

Vi har jobbat hårt med att få vårt stora arkiv av fotografier överfört till Kollektivt Kulturarv och därmed tillgängligt på internet, och nu, en dag i slutet av januari, ligger cirka 700, dvs drygt hälften av bilderna, ute. Det är bilder på praktiskt taget alla gårdar, torp och minnesvärda platser kring Strömme och på Fågelbrolandet. Många som idag bara är synliga som grundrester, andra som efter sentida ombyggnader nu ser helt annorlunda ut. Många bilder som tagits på artonhundratalet, men också många som tagits på senare tid. De stora gårdarnas, Fågelbros, Viks och Breviks, omvandling under nittonhundratalet. De allra flesta båtsmanstorpen på Värmdö och dess öar. Broar och vägar under byggnad. De flesta bilderna med initierade bildtexter. I sanning en skatt.

Vi kommer nu att platsbestämma vart och ett av dessa motiv, så att man med hjälp av sin smartmobil kan göra utflykter till valfri sevärhet. Mer om detta på annan plats i skriften.

Vårt museum har fått nya möjligheter genom tillkomsten av museets magasinsbyggnad. Vi har ambitionen att ordna minst en ny utställning i år, den gamla tvättstugan. Även en klädotställning är aktuell. Vi har nyligen fått i gåva en komplett värmdödräkt, som har tillhört Agnes Karlsson på Ålstäket. Givare är Tomas Karlsson, vi tackar för det.

Samtidigt är det mycket pyssel med att hålla den permanenta utställningen av bruksföremål, möbler, redskap m.m. i ett fräscht skick. Den del som visar föremål från Fågelbro Skola är i behov av ett lyft. Föremål finns, men det behövs fler kreativa händer. Jag hoppas att det bland medlemmar och andra intresserade finns intresse för fritidsverksamhet av detta slag.

I den här utgåvan ägnas uppmärksamhet åt Västergården, ursprungligen ett torp under Fågelbro. Initiativtagare är den nuvarande innehavaren. Har Du en historia att berätta eller bilder från en egendom i trakten, tveka inte att kontakta oss så kan vi gemensamt ta fram en intressant berättelse.

När detta läses är det inte långt till 7 april, då Strömma Hembygdsförening har årsmöte. Bristen på personresurser är ju alltid ett problem i en förening som främst intresserar äldre. Det är likadant i år. Kan Du tänka Dig att ta ett styrelse- eller funktionärsuppdrag i föreningen? Eller känner Du någon att tipsa? Med vår numera goda ekonomi kan vi rensa ut rutinuppgifterna, så att arbetsuppgifterna handlar om vår grunduppgift, att förvalta och utveckla vårt lokala kulturarv, och bygdens andra intressen. Kontakta vår valberedning med Dina besked, Britt-Marie Ohlsson tel 070-668 21 38 eller Henrik Paulsen, tel 070-968 45 48.

Väl mött på årsmötet och på vårens aktiviteter!

Med vårhälsningar från

Hans Severinson

Alla Värmdös torp på internet

Nu ligger Strömma Hembygdsförenings bildskatt ute på internet! Över 800 bilder på torp och gårdar, husgrunder, grottor och mycket annat. Gå in på **kulturarvstockholm.se**, tryck på **Sök hembygdsföreningarnas bilder** och skriv **Strömma** i sökfältet. Här kan man bläddra bland alla bilder eller söka något mer specifikt. Alla ledord i posterna är sökbara. En mörk vinterkväll kan man botanisera i bilder med vår hembygd i gamla tider. Vid bättre väder kan man också ta sig ut och söka upp valfritt objekt!

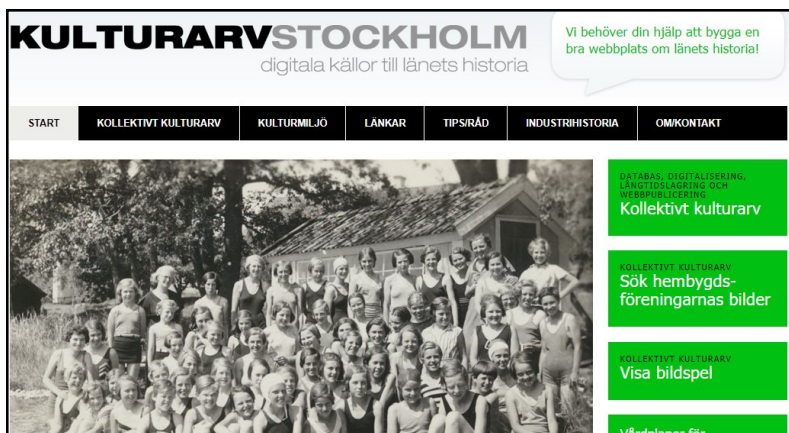
På vår hemsida kommer det inom kort läggas upp en förteckning över flera av bildobjekten, med aktuella koordinater för varje objekt. Med en enkel app för kartkoordinater i Din smartmobil (det finns många sådana att välja mellan) lägger Du in koordinaterna för det objekt Du är intresserad av, så visas platsen på kartan i smartmobilen. Det är bara att ge sig ut! Du vägleds fram till mindre än hundra meter från objektet. Har Du möjlighet att hitta rätt plats kan Du med appen få exakta koordinater. Om Du mailar dessa till oss kommer en belöning i form av en liten gåva. Tänk bara på att inte ge Dig in på privata tomter, när det är fråga om bebodda hus.

Det finns en internationell förening med en svensk avdelning som visas på **geocaching.se**. Geocaching är en global rörelse med miljontals aktiva. Är Du med i den föreningen eller intresserad av geocaching kan Du själv lägga ut en behållare på någon intressant plats för att medge för andra att spåra. Kan Ni tänka Er en bättre kombination av nyttig kulturell verksamhet och skön motion?

SÅ HÄR NÅR DU VÅRT BILDARKIV

- ⇒ Gå in på www.kulturarvstockholm.se på internet
- ⇒ Klicka på den gröna rutan *Sök hembygdsföreningarnas bilder*
- ⇒ Skriv *Strömma* i sökrutan uppe till höger och klicka på förstoringsglaset
- ⇒ Klicka på rutan *Samlingar* till vänster
- ⇒ Spara den här sidan på Dina favoriter så Du når den med ett klick i fortsättningen.

Här kan man bläddra sig ner genom alla bilder. Klicka på en bild så visas den i större format och med text. Man kan ange ett nytt sökbegrepp uppe till höger, en plats eller ett personnamn till exempel. Du kan också spara, kopiera eller dela bilden via e-post. Bilder med texten *Alla rättigheter reserverade* får man dock bara titta på.

KULTURARVSTOCKHOLM
digitala källor till länets historia

Vi behöver din hjälp att bygga en bra webbplats om länets historia!

START KOLLEKTIVT KULTURARV KULTURMILJÖ LÄNKAR TIPSRAJ INDUSTRIHISTORIA OMKONTAKT

DATABAS, DIGITALISERING, LÄNGTIDSLAGRING OCH WEBBPUBLICERING
Kollektivt kulturarv

KOLLEKTIVT KULTURARV
Sök hembygdsföreningarnas bilder

KOLLEKTIVT KULTURARV
Visa bildspel

Vårblanor för

The screenshot shows the website's navigation menu with options like 'START', 'KOLLEKTIVT KULTURARV', 'KULTURMILJÖ', 'LÄNKAR', 'TIPSRAJ', 'INDUSTRIHISTORIA', and 'OMKONTAKT'. A large black and white photograph of a group of children in swimwear is featured. To the right, there are green buttons for 'Kollektivt kulturarv', 'Sök hembygdsföreningarnas bilder', and 'Visa bildspel'. A speech bubble at the top right contains the text 'Vi behöver din hjälp att bygga en bra webbplats om länets historia!'.

På hemsidan Kulturarvstockholm.se hittar du samarbetet Kollektivt kulturarv. I bild databasen kan du söka efter bilder från flera hembygdsföreningar i Stockholms län.

Aktiviteter vår och sommar 2018

Här listas vad som händer i Hembygdsföreningen under våren och sommaren, tills nästa utgåva av medlemsskriften utkommer. Angivna tidpunkter och program är i vissa fall preliminära. Notera de aktiviteter som intresserar dig i almanackan. Gör det nu. För säkerhets skull, kolla aktuella uppgifter på hemsidan innan Du ger Dig iväg: **www.hembygd.se/stromma**

Intressegruppen "Stickkaféet"

Varje måndag från klockan 13 till 15 är Stickkaféet öppet i Backstugan, Hembygdsgården. Ta med din stickning eller virkning. Ingen föranmälan behövs. Ingen kostnad. Ta gärna, om möjligt, med lite hembakt. Pågår t.o.m. 28 maj.

Arbetsgrupper "Bild och Foto" samt "Historia"

Arbete med att dokumentera, skanna och registrera föreningens omfattande bildarkiv. Första träffen är lördagen den 17 mars, samling klockan 10 i Backstugan, Hembygdsgården. Se kommande datum på hemsidan. Alla är välkomna efter föranmälan. Har du gamla bilder att skanna? Har du en berättelse om bygden som du vill skriva ner? Särskilt välkommen då!

Ansvarig Bild och Foto: Jenny Vowden, tel. 070-721 31 30.
Ansvarig Historia: Hans Severinson, tel. 070-760 12 60

Arbetsgrupp "Museet"

Arbetet med att ordna, dokumentera och fotografera föremål och skrifter i museets samlingar gör uppehåll tillsvidare. För uppdatering, se hemsidan.

Ansvarig: Britt-Marie Ohlsson, tel. 070-668 21 38.

Söndag 25 mars: Hembygdsgårdsöppet

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och museet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Klockan 12 erbjuds guidad visning av museet.

Lördag 7 april: Årsmöte i Strömma Hembygdsförening

Mötet, i Hembygdsgården (Backstugan), börjar med årsmötesförhandlingar klockan 17. Dagordning, se separat kallelse som postats för någon vecka sedan.

Efter mötet serveras en middag. För denna del krävs föransmälan till strommahembygdsgforening@gmail.com, senast 3 april.

Söndag 29 april: Hembygdsgårdsöppet

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och museet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Klockan 12 erbjuds guidad visning av museet.

De som är intresserade av körsång och allsång samlas klockan 13, primärt för att öva på vårsångerna dagen därpå. Kanske kan vi starta en sänggrupp denna dag? Sånghäfte och ackompanjemang finns.

Måndag 30 april: Valborgsfirande

Valborgsmässan firas vid Hembygdsgården från klockan 19 till 23 med servering, musik och trevlig samvaro. Brasan tänds ca klockan 20.15. Fiskdamm för de minsta, lotteri, korv med bröd och allsång för oss andra. Ta med barnen och kom! Välkomna!

Lördag 12 maj: Torpvandring på Brevik

Vi samlas klockan 10 vid hembygdsgården och vandrar i behaglig takt genom den vackra Breviksskogen, och besöker ett antal torp, torpgrunder och andra sällsamheter. Medtag matsäck. Tid ca 4 timmar, ca 8 km.

Söndag 20 maj: Gökotta vid Hemmesta Sjöäng

Samling på parkeringen mittemot återvinningsstationen klockan 6.45. En vandring runt sjöängen tillsammans med Värmdö Fågelklubb. Medtag matsäck och kikare.

Söndag 27 maj: Hembygdsgårdsöppet

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Klockan 12 erbjuds guidad visning av museet.

Onsdag 6 juni: Nationaldagen

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Nystekta rådalingar serveras!

Söndag 24 juni: Strömmadagen

Dagen inleds klockan 11 med en utomhusgudstjänst på tunet vid Stockstugan, Hembygdsgården. Från klockan 12 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med kaffeservering och vår populära LOPPIS.

Söndag 5 augusti: Hembygdens Dag

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Musik och hantverksaktiviteter vid muséet.

Tisdag 11 september: Ny utgåva av medlemsskriften

Höstens och vinterns program redovisas, med bland annat:

- Arbetsgrupperna och stickkaféet igång som vanligt,
- Hembygdsgårdsöppet söndagarna den 30 september och 28 oktober samt 25 november, då vi även har traditionellt julmys.
- Föreningsmöte med verksamhetsplanering en dag i november, följt av ärtsoppsmiddag med varm punsch.

Strömma Hembygdsförening

verksamhetsåret 2017

Strömma Hembygdsförening, med organisationsnummer 814000-9583, bildades 1980 och har således varit verksamt i 38 år. Efter årsmötet 8 april 2017 bestod styrelsen av ordförande Hans Severinson, kassör Gudrun Molin Andersson, sekreterare Anita Strandgård, ledamöter Jenny Vowden, Eva Gebelius och Lennart Lindgren samt suppleanterna Birgitta Thunblad och Sven Bertil Bergendahl.

Styrelsen har sammanträtt vid 11 ordinarie möten under året, förutom årsmöte och två samordningsmöten med grannföreningarna. Medlemsantalet har ökat marginellt, från 236 till 238, av vilka två är hedersmedlemmar och en ständig medlem. Medlemsavgiften var 200 kr och för familj 350 kr.

Händelser under året

Vår verksamhet kan sammanfattas under nedanstående rubriker.

Hembygdsgården har hållits öppen vid 8 tillfällen under året, dels den sista söndagen i flertalet månader, och dels vid firandet av valborgsmäss, nationaldag och Hembygdens dag. Hembygdsgården har varit flitigt utnyttjad vid uthyrning till föreningar, barnkalas, bröllop m.m. Föreningens stickkafé har samlats varje vecka under vår och höst. Vid öppethållande har servering med smörgåsar och hembakat bröd erbjudits. I källaren har loppmarknaden haft många besökare. På tomten har parkskötsel med avverkning av ett antal träd skett genom kommunens försorg. Invändigt har säkerheten mot bl. a. brand setts över.

Museet har haft öppethållande samma tider som hembygdsgården. Dessutom har särskilda visningar hållits vid några tillfällen. En tillbyggnad av ett magasin har gjorts, för att friställa museets ytor från

föremål som inte är aktuella för pågående utställningar, och för arbete med föremålen. Förberedelser för framtida utställningar, bl.a. av en gammaldags tvättstuga, har gjorts. Den gamla stubbrytaren på gårdstunet har renoverats.

Utflykter har arrangerats vid tre tillfällen. Under våren gjordes besök vid museet Hamn i Fisksätra och Skärgårdsmuseet i Stavsnäs, och under hösten en vandring till jättegrytorna på Malmaön.

Utflykt till jättegrytorna på Malmaön. Foto: Hans Severinson

Vår arbetsgrupp Bild och Foto har fortsatt arbetet med att föra över vår bildskatt till Kollektivt Kulturarv med sikte på att publicera den på internet, en uppgift som är förverkligad när denna verksamhetsberättelse skrivs. Med detta planeras nu för hur dessa bilder ska utgöra grund för aktiviteter ägnade att öka intresset för vår hembygd.

Arbetsgruppen för historiska berättelser har tagit fram berättelser om ett antal byggnader och egendomar i bygden, i medlemsskrift nr 101 om Augustendal och Strömma Bro konditori, och i kommande nummer 102 om Västergården.

Vår medlemskrift utkom med två nummer, nummer 100 och 101. Dessutom har information med e-post skickats inför varje aktivitet till de ca 60 % av medlemmarna som meddelat sin mailadress. Hemsidan på internet har under året hållits helt aktuell och allt mer innehållsrik.

Av övriga aktiviteter kan nämnas:

- Gökotta med fågelskådning vid Hemmesta sjöäng, tillsammans med Värmdö Fågelklubb
- Strömmadagen med friluftsgudstjänst och musik
- Fjölårets hembygds kryssning med Birka upprepades även i år, med vår förening som medarrangör
- Medverkan i en aktion med anledning av avstängningen av Svanvägen
- Ett höstmöte med trevlig samvaro och god mat.

Middag med sång och musik efter höstmötet 2017. Foto: Hans Severinsson

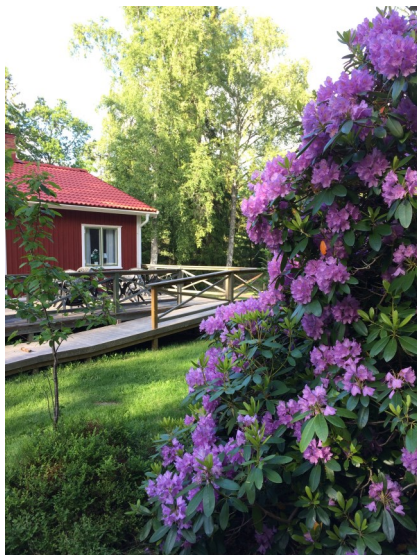
Samarbete och medlemskap

Vi samarbetar med kommunen och med andra hembygdsföreningar i skärgården. Vi är medlemmar i Stockholms Läns Hembygdsförbund, samarbetet Kollektivt kulturarv, Föreningsarkivet i Stockholms län, Värmdö Föreningsråd samt Visit Värmdö,

Styrelsens tack

Styrelsen framför ett stort tack till alla medlemmar och andra som stödjer föreningens verksamhet genom medlemskap, deltagande i aktiviteter och med donationer till museet och till vår populära loppis.

// Styrelsen

Rhododendron i full blom utanför Backstugans veranda sommaren 2017. Foto: Jenny Vowden

Västergården, Fågelbro

Av Hans Severinsson

Där Skenoraströmmen, som skiljer Ingarö och Fågelbrolandet, möter Tranaröfjärden, ligger Västergården. Eller Fogelbro Torp, som den hette fram till 1770-talet. Det ursprungliga torpet, vars grund ännu står kvar, var ett timmerhus, uppfört på en stengrund med matkällare åt sjögaveln. Tomten sluttar svagt mot sjön i söder, där en långgrund vasstäckt vik brer ut sig, med Västergårdsholmen som lä mot västanvinden. Torpet är byggt i början av 1700-talet, lydande under Fågelbro Säteri liksom hela ön i övrigt.

Västergården på karta från 1800-talets senare del.

Fogelbro Torp nämns i kyrkböckerna första gången 1740, då en Zackarias med hustru Annika flyttar in. Troligen var han fiskare med uppgift att förse gården med fisk, och möjligen också grönsaker från odlingsmarken nere vid sjön. Han verkade till 1749, och ersattes av Per Jönsson med hustru Stina Persdotter. De bodde här till 1783. Kyrkboken beskriver då torpet som Westergården eller Fiskarstugan på Fogelbro.

Fiskaren Jöns Lundberg är nästa boende, en änklings med två barn, Eric och Maria. Han gifter så småningom om sig med Maria Hansdotter som ger honom dottern Emerentia. På 1790-talet bor flera familjer på torpet. Fiskaren Jan Mattsson med hustru Anna Olofsdotter, torparen Gabriel Myrman med hustru Greta Nilsson och torparen Carl Larsson med hustru Stina Nilsson. Kanske fanns där ett hus till, eller har det varit en flyttkarusell?

En fullständig redogörelse över vad kyrkböckerna redovisar har upprättats av Britt-Marie Ohlsson, och finns i hembygdsföreningens arkiv.

Huset byggdes 1713. År 1797 brann det ner, bara grunden med sin matkällare står kvar. Troligen dröjer det ett par år innan det byggs upp på nytt. Det återuppbyggda torpet står ännu kvar, med ett par sentida tillbyggnader.

På 1810-talet bosatte sig i omgångar flera båtskeppare på Västergården, vilket kan tyda på att det inte längre var behovet av fisk som styrde valet av hyresgäster. Under 1820- och 30-talen var det istället drängar som inhystes här. Fågelbro var på den tiden ett stort jordbruk med tidvis uppåt ett hundratal verksamma, och behovet av arbetskraft för huvudproduktionen, mjölk och spannmål, var stort.

Den förste i släkten Boström, fiskaren Johan Petter, född 1817, kommer till Västergården 1845 via Saltarö och Eriksdal, med hustrun Gustava Charlotta Ersdotter. Johan Petter och hans mor, änkan Maja Stina Boström Ersdotter var tidigare kyrkfiskare för Värmdö Kyrka. Arrendet bestod i att förse Fågelbro med fisk och grönsaker, samt visst arbete med Fågelbros odlingar. De får många barn, av vilka Johan Gustav, Carl August, Frans Theodor, Carolina Wilhelmina och Axel Wilhelm når vuxen ålder. Sonen Frans Theodor tar över gården 1866, tituleras smed och äktar senare Wilhelmina Wallgren från Skara. Hans bror Johan Gustaf bosätter sig på ett torp i närheten, Södra Vreten. Johan Gustafs son Erik Oskar Boström föddes på Södra Vreten 5 december 1867, och flyttade omkring 1890 till Västergården.

Omkring 1870 uppfördes en ny huvudbyggnad på Västergården, vilket medförde att torpet därefter benämndes gård. Byggnaden uppfördes av Frans Theodor, materialet kostade 500 kronor som han själv betalade. Det gamla torpet degraderades till bagarstuga.

Frans Theodor och Vilhelmina får en son, Karl Rickard. Efter att han på juldagen 1904 ingått äktenskap med Maria Hedvig Sofia Ekström från Nyköping köpte paret tillsammans med fadern torpet Norrvik, beläget strax innan nuvarande infart till Fågelbro, och flyttade dit. Där finns hans efterkommande och namnet Boström fortfarande kvar. Deras son Erik bedrev yrkesfiske i Norrviken och Brevikssundet fram till omkring 1960.

Västergården avstyckades från Fågelbro redan 1889, men då skedde ingen försäljning, utan den tillhörde även i fortsättningen Fågelbro och dess patron Gustaf Silfverhjälm, son till Ture Silfverhjälm.

Bröllopsfoto Oskar och Lovisa. Foto: okänd.

Oskar gifte sig 10 oktober 1897 med Anna Lovisa Eklund, en dalkulla från Vika. De fick tre barn, Erik Herbert 11 juli 1898, Oskar jr 29 januari 1900 och Märta Alice 10 september 1905. Detta år, 1905, fick Erik Oskar ta över arrendet av Västergården från sina farbröder, för att här bedriva fiske och grönsaksodling. Fågelbro ägdes nu sedan ett par år av bankiren Martin Geber.

I samband med arrendets tecknande förrättades en tillträdessyn av kronolänsman Fridolf Törnquist, med biträde av nämndemännen O J Haglund från Norra Lagnö och Kurt Nortun från Eflinge. Från Fågelbro deltog förvaltaren W Skjöldebrand. Vid synen noterades följande åtgärdsbehov:

Boningshuset, av brädpanelat timmer under tak av papp, 9,55 m långt, 6 m brett och 3,37 m högt; stenfoten rappas, ny takhuv monterar, nya takrännor anskaffas, trappan omgöres på västra sidan, invändigt oljemålas alla tak och alla dörrar, och tapetseras alla väggar.

Bagarstugan, av timmer under tak av tegel på bräder, 7,1 m lång, 3,6 m bred och 2,6 m hög; Nya vattenlister och nytt skorstenbeslag, ugnsrilen omlägges.

Bagarstugan 1926 från sjösidan, lägg märke till uthusets vasstak, som var det ursprungliga takmaterialet för byggnaderna.

Ladugården, av timmer under halmtak, 18,85 m lång, 4,2 m bred och 4,7 m hög; detta hus var så förfaret att en reparation därå ansågs olämplig, vardan det odugliga huset ersätts med ett nytt.

Svinhus, uppruttet och bör nybyggas.

Loge, av timmer under halmtak, uppruttet och bör nybyggas.

Sjöboden, repareras på arrendatorns bekostnad med material från gården.

Hägnader, sättes i gott stånd.

Arrendet omfattade dessutom tre tunnland god åkermark, samt fiskerätt från Tranaröfjärden till Malmafladen på fågelbrosidan. Som nybliven fiskerättsinnehavare, men med mångårig erfarenhet av de lokala förhållandena, skrev han till kungs om tillstånd att bedriva

fisket på sitt sätt, med avsteg från den nya fiskestadgan. Ansökningsärendet och gällande fiskestadga finns i en annan artikel i det här numret av medlemsskriften.

Oskar vid sjöboden 1905. Foto: okänd.

Ett arrendekontrakt upprättades, som förnyades vart eller vartannat år. Det hade gott om villkor:

- inte hysa löst folk,
- inte idka jakt
- inte ha hund,
- inte inneha andra arrenden eller ägor.

Men också en del förmåner:

- tillgång till gårdens dragare och körkarl,
- fri hjälp vid plöjning och harvning,
- rätt att ta ved och stängselvirke från Fågelbros skogar,
- skyldighet för Fågelbro att hålla broar över kanalen och Norrviken.

Arrendet var från början 175 kronor och 95 öre, plus 10 kronor för fiskevattnet. År 1932 hade det höjts till 400 kronor per år. I samband med tillträdet ersattes ladugård och loge av nya byggnader på samma plats som de gamla.

Gustaf Boström med barn och barnbarn 1915. Foto: okänd.

Oskar och Lovisa slet här med fiske, spannmåls- och köksväxtodling i många år, så småningom även med barnens hjälp, när de gått ut sjunde klass i Fågelbro skola. Fiskefångsten såldes dels till Fågelbro och dels till uppköpare, som regelbundet lade till vid ångbåtsbryggan för vidare färd till staden. Ångbåtsbryggan var placerad på granntomten ett par hundra meter västerut. Ladugården hyste två kor, grisar och höns.

År 1931 fick Oskar och Lovisa erbjudande från Fågelbros ägare Thorsten Hammarstrand att köpa Västergården. Överlåtelsen genomfördes 29 oktober 1932 mot en ersättning av tiotusen kronor. Oskar hade under arrendeåren byggt flera mindre byggnader på Fågelbros ägor, och fick med köpekontraktet lov att flytta dessa till den egna egendomen. För finansieringen togs ett lån på femtusen kronor i Stockholms Stads hushållningssällskaps egnahemsnämnd. Samma år såldes Fågelbro till major Allan Winge.

Familjen vid Västergården 1915. Foto: okänd.

*Lovisa mjölkar de två korna.
Foto: okänd.*

Sonen Herbert gifte sig med Stina Ekman. Herbert jobbade som trädgårdsmästare på Tranarö, och Stina som barnflicka på Långudden. Yngste sonen Oskar hade ett antal år emigrerat och jobbat som snickare i Australien, men flyttade hem till Västergården omkring 1940. Han byggde där

ut bagarstugan med ett rum och med en glasveranda som därefter hyrdes ut, en period till Harry Lindqvist från Långstrandsudd, och en period till Börje Friberg med familj. En bil anskaffades 1939, en Chevrolet.

Västergården ca 1950, sett från sjön. Foto: okänd.

Västergården idag, från sjön. Foto: Hans Severinsson

Västergården 1976. Foto: Sparbankernas Fastighetsbyrå

Oskar och Lovisa sålde Västergården 1942 till källarmästaren Julius Karlsson. Lovisa flyttade till sin dotter i en lägenhet i Vasastan, och Oskar flyttade till vårdhem, först på Ingarö och sedan i Gustavsberg. Äntligen fick de tillgång till moderna bekvämligheter, såsom el, centralvärme och rinnande vatten. Oskar var då 75 år och Lovisa 69. Lovisa gick bort 1945 och Oskar 1947. Deras stoft ligger på Värmdö kyrkogård. Yngste sonen dog ett par månader innan Oskar. Äldsta sonen Herbert levde till 1978, Hans fru Stina överlevde honom med flera decennier, hon blev 100 år. Dottern Märta levde till 1997, och bodde till stor del i Laxå. Herberts dotter Ingrid har vid en intervju på Västergården sommaren 2017 lämnat ovärderliga uppgifter till denna berättelse.

Den nye ägaren av Västergården, Julius Karlsson, var en välkänd profil i Stockholms krogvärld, innehavare av bland annat Bacchi Vapen i Gamla stan och sommarrestaurangen Trianon på Strömsholm i Strömmen. Han var bland annat känd som upphovsman till rätterna Wallenbergare och coeur de filet provençale. Nu blev Västergården ett sommarställe för familjen, en samlingspunkt för vänner och affärskontakter inom krogvärlden, och inte minst en ekologisk odling av frukt och grönsaker till krogarna. Omfattande moderniseringar sattes igång. El, vatten och telefon drogs in. Boningshuset försågs med en inredd övervåning. Två gästhus byggdes, det ena som trädgårdsmästarbostad med dubbelgarage i källaren. Det fallfärdiga växthuset ersattes med ett nytt. Arealen utökades med två tunnland genom inköp av en grannfastighet.

Porträtt av Julius Carlsson, hänger i Västergården.

Avfotat av Hans Severinson

Bild på lastbilen från Bacchi Vapen, ca 1950. Vid ratten köksmästare Bertil Gustavsson.

Foto: okänd.

Bild på Julius båt Marina och slipen för uppdragning av densamma.

Foto: okänd

En lastbil från krogrörelsen kom regelbundet för att hämta varor från odlingarna, och leverera matavfall till grisen. Julius med familj sågs färdas i en svart Lincoln till och från staden.

Efter Julius bortgång 1976 övertogs Västergården av en av döttrarna, Eva Karlsson Zand, som bott i USA under större delen av sitt vuxna liv, men som tillbringat ungdomens somrar här och som efter att ha flyttat tillbaka till Sverige har Västergården som sommarbostad. Hon har hållit historien levande genom att ha inrättat ett gårdsmuseum i ladugården, och återställt inredningen i bagarstugan i tidstypiskt skick som på artonhundratalet.

En interiör från det lilla museet i ladan.

Foto: Hans Severinsson

Att bagarstugan är det ursprungliga Fogelbro Torp från tidigt sjuttonhundratals indikeras av att skorstensmuren, som stod kvar efter branden 1797, än idag är utförd med en inbyggd bakugn, där man eldade och därefter makade undan glöden och bakade på eftervärmen. Denna typ av ugnar kom ur bruk i början av artonhundratalet, och murades igen när järnspis med ugn sattes in.

Boningshuset har renoverats och bland annat försetts med en ny glasveranda. Växthuset innehåller fortfarande rikbärande vinstockar.

Förhoppningsvis får Västergården behålla sin särprägel i många generationer ännu.

//

Källor, referenser:

Uppgifter ur kyrkböcker är framtagna av Britt-Marie Ohlsson, och är hämtade ur en mer detaljerad redogörelse som finns i Strömma Hembygdsförenings arkiv.

Fotografierna i denna artikel och åtskilliga fler har tillhandahållits av Eva Karlsson Zand och av Ingrid Bergqvist. Ytterligare bilder är tillgängliga på internet via Kollektivt kulturarv.

Ett antal historiska dokument, såsom arrende- och köpeavtal, lagfarter med mera har skänkts av Eva Karlsson Zand, och förvaras i Hembygdsföreningens arkiv.

Eva Karlsson Zand visar museet. Foto Hans Severinsson

Ett stort tack till nuvarande ägaren Eva Karlsson Zand, till Herbert Boströms dotter Ingrid Bergqvist och dotterdotter Birgitta Bergqvist, som ställt upp för intervju och tillhandahållit avsevärda mängder med fotografier och historiska dokument. Ett tack riktas förutom till de ovan nämnda även till Britt-Marie Ohlsson, Karin Boström och Clas-Göran Winge för granskning och komplettering av sakuppgifterna i artikeln. Artikeln kommer att med flera bilder än här läggas upp på Strömma Hembygdsförenings hemsida, www.hembygd.se/stromma.

/ Hans Severinsson

Omslagsbilden

Omslagsbilden visar en akvarell över Västergården, sett från sjön, målad av Ann-Britt Gustavsson 1992.

Ett ansökningsärende efter ny fiskestadga 1905

På följande sidor återges dokument från Västergården, där den nye arrendatorn Oskar Boström år 1905 skriver till kung med hemställan att han får använda sin not för betesfångst fast den inte uppfyller kraven i den nytgivna fiskestadgan.

En rörande historia och ett intressant tidsdokument. Även fiskereglerna återges sist i artikeln. Bilden nedan visar den resolution där tillstånd ges.

224/392 *Inkom 22 juni 1905*

Till Konungens Befallningshafvande i Stockholms län

Med anledning af att det blir ny förordning angående fiskredskap m. m. i den vägen vill jag på det vänligaste inlägga min ansökan om att få begagna betesnot af större art än förordningen föreskrifver, detta på skäl att det blir mig omöjligt att fiska betesmört för vinterbehof med så liten not som förordningen föreskrifver; emedan jag har långgrunna vatten och vid den tiden står mörten på djupare vatten som den äfven skyr och går undan för noten så skulle de flesta gå ut innan jag får noten i land.

Undertecknad anhåller därför vänligen att på ofvan angifna skäl få använda not för betesfångst under Oktober och November och Februari månader i den storlek som nu förekommer 6 tålmskott om 3 famnar pr styck på hvardera armen (hela notens längd 36 famnar, kan detta ej medgifvas så anhålles om minst 5 tålmskots längd, eljest anser jag mitt fiske förloradt.

Westergården på Fogelbro den 20/6 1905

Oskar Boström

Fiskare

(Samma blad, ny handstil)

Res.

Remitteras till fiskeriintendenten V. Wahlberg, som anmodas att med remisshandlingarnas återställande häröfver hit inkomma med yttrande.

Stockholm å landskansliet den 23 juni 1905,

Landshöfdingeämbetet

Daniel Ekelund Jacob Ekelund

Inkom den 29 juni 1905 224/392

Till Konungens Befallningshafvande i Stockholms Län

Resolution

Remitterar till Fiskeriintendenten Herr Doktor Th. Ekman, som anmodas att med remisshandlingarnas häröfver hit inkomma med yttrande.

Stockholm å lands...

C H

(Samma blad, ny handstil)

Återställande de hit remitterade handlingarna får jag vördsammast meddela, att sedan med detta års ingång ny fiskeriadministration kommit till stånd, skall hädanefter yttranden i fiskeri- och vattnerättsmål, som vidkomma Stockholms län, afgifvas af fiskeriintendenten i mellersta östra distriktet Herr Doktor Th. Ekman, hvars adress är Linköping.

Wermdö Ö. Kommiss den 28 juni 1905

Viktor Wahlberg

T. F. Intendent för båda norra distrikten.

224/392

Inkom den 17 juli 1905

Till Konungens befallningshafvande i Stockholms län

I resolution af den 3 juli detta år har Konungens Befallningshafvande infordrat mitt yttrande angående en af fiskaren Oskar Boström, Westergården på Fogelbro i Vermdö socken, den 20 juni 1905 daterad anhållan om att under oktober och november och februari månader få använda not för betesfångst af 35 eller åtminstone 30 famnars längd.

Återställande remisshandlingarna får jag härmed vördsamt inkomma följande yttrande:

Sedan jag förvissat mig om, att sökandens uppgifter angående hans stränder är riktiga, och då sålunda dels en längre not än den gällande stadga medgifver är nödvändig för infångande af nödig betesfisk, och dels en sådan längre not af rimliga dimensioner, använd å sådana platser och under uppgifven tid icke kan anses vara för fiskets bestånd farlig, men å andra sidan den ej torde behöfva vara längre än sammanlagt 30 famnar eller 54 meter får jag härmed vördsamt tillstyrka, att sökanden tillåtes att tillsvidare under oktober, november och februari månader å Fogelbro Westergårds fiskevatten använda betesnot af högst 15 famnar eller 27 meter på vardera armen räknat från kilens midt.

Elfkarleö den 15 juli 1905

Thorsten Ekman

Fiskeriintendent i Östra distriktet

224/392 S. D.

Resolution

Konungens Befallningsförfattning som tagit de här inneslutna handlingarnas innehåll i öfvervägande, pröfvar skäligt tillåta sökanden att tillsvidare årligen under februari, oktober och november månader uti fiskevattnen vid Fogelbro i Wärmdö socken, där sökanden äger laglig rätt att fiska, för fångst af mört till bete vintertiden använda not, hållande i längd på vardera armen högst femton famnar eller tjugosju meter, räknade från kilens midt; börande denna resolution uppvisas hos kronobetjäningen i orten samt för fiskeritillsyningsmännen inom Wärmdö kommun.

Stockholm å landskansliet den 20 juli 1905

Landshöfdingeämbetet:

Jacob Ekelund Edvin Sjöberg

Stämpel tre kronor

Stockholms Läns styrelses sigill

Till O. Boström

///

Stadgar
För fiskets bedrivande i Saltsjön
inom Stockholms Län.
Stockholm, 1904.

§ 1.

Strömmingsfiske med not får endast utföras i därtill af ålder begagnade eller å nya områden uppensade varp, som blifvit af fiskeritjänsteman eller kronobetjäningen utprickade och af Konungens befallningshafvande godkända.

Inomskärs i Ljusterö sockens och Värmdö Skeppslags fiskvattnen vare svepnotdragning förbjuden under tiden från den 10 maj till den 24 juni; och må vid och utanför stränderna till Sotholms och Öknebo härader samt Grödinge socken i Svartlösa härad med not mot gräsiga stränder icke äga rum under tiden från den 1 maj till och med den 15 juni.

Hvassbuksfiske med not må idkas endast under tiden från och med den 15 augusti till den 1 november och i de fiskevatten, där dylikt fiske af ålder bedrivits, dock icke utan att Konungens Befallningshafvande på därom gjord ansökning till fiskets anställande lämnat tillstånd.

Spiggfiske med not får bedrivas endast under tiden från den 15 oktober till den 1 mars.

§2.

Så kallad drag-, svep- eller fisknot samt strömmingsnot må hafva hvilken längd och djuplek som helst, men spiggnoten får ej överstiga aderton meter i längd på hvardera armen räknat från kilens midt; och må icke maskorna i de olika slagen af notar, vare sig

på armarna eller i kilen, vara mindre, än att sex decimeters nätlängd eller längd af slingan utgör;

I drag-, svep- eller fisknot samt bonot 20 hvarf eller maskstolpar,
I strömmingsnot 44 hvarf eller maskstolpar,
I hvassbuksnot 52 hvarf eller maskstolpar,
I spiggnot 72 hvarf eller maskstolpar.
Om betesnot stadgas i § 9.

§ 3.

Med de i §§ 4 och 6 här nedan stadgade undantag må i öfrigt nät, skötar och hafvar begagnas efter godtfinnande.

§ 4.

Skottnät, hållande flera än 20 hvarf eller maskstolpar på sex decimeters nätlängd, förbjudes till begagnande.

§ 5.

Ej må, med undantag för nedan i §§ 7 och 9 omförmälda fall, till fiske begagnas ryssja eller mjärde, hvars maskor hafva mindre än 3 centimeters afstånd från knut till knut; ej heller må mjärde af annat tillverkningsämne än garn användas.

§ 6.

Under tiden från och med den 1 april till den 15 maj må fiske efter id icke utöfvas med nät, ryssja eller mjärde hvars maskor hafva mindre än 4,5 centimeters afstånd från knut till knut.

§ 7.

Till fiske uteslutande efter ål under tiden från och med den 16 juli till årets slut begagnas ryssjor eller hommor, däri storbågens höjd är högst 1,2 meter och samma båges största bredd likaledes högst 1,2 meter med därefter lämpad storlek af de inre ringarna. Annan fisk än ål, som stannat i redskapen, ska genast utsläppas på fångstplatsen.

§ 8.

Storryssjor, krokarmsryssjor eller s. k. finnyssjor skola öfver allt hafva maskor med minst 4,5 centimeters afstånd mellan knutarna och deras landarm får icke vara längre än 40 meter, räknade från det ställe, där vid utgående från stranden ett djup af 1 ½ meter först träffas.

Dessa ryssjor få icke användas i sund, vikar eller fjärdar, hvilkas bredd är mindre än 200 meter. Bredare sund, vikar eller fjärdar få få icke till mer än 1/3 af bredden stängas med ifrågavarande ryssjor, dock skall vattnet öfverallt lämnas fritt till en bredd af 200 meter.

Under tiden från den 1 april till och med den 15 juni samt från och med den 16 oktober till och med den 15 november få ryssjorna icke utsättas på närmare afstånd från mynning af ström eller å än en kilometer.

Två eller flera storryssjor må icke utsättas utanför eller efter varandra.

§ 9.

För fångst af betesfisk må icke begagnas andra agnmjårdar än sådana, hvilkas maskor hålla minst 1,4 centimeter från knut till knut; ägande ej någon fiskeberättigad utsätta fler än fem agnmjårdar.

Därjämte må för fångst af betesfisk begagnas not med för ändamålet lämplig maskstorlek och hållande i längd på hvardera armen högst 15 meter, räknade från kilens midt. Skulle någon anse sig under viss årstid och i visst fiskvatten nödvändigt begagna större betesnot, ankommer på Konungens Befallningshafvande att på gjord framställning därtill lämna tillstånd.

§ 10.

Fiske med tillhjälp af eld, förutom för fångst af spigg, vara förbjudet, liksom ock allt fiske medelst huggning eller ljustring; och vare pulsning eller annat förfaringssätt för fiskens inskrämmande i redskapen icke tillåtet under tiden från och med den 16 april till och med den 30 juni.

§ 11.

Alla här ofvan angifna mått och maskdimensioner skola räknas efter fiskredskapens beskaffenhet i vått tillstånd.

§ 12.

Förseelse mot här ofvan meddelade föreskrifter straffas enligt gällande fiskeristadga.

§ 13.

För att biträda kronobetjäningen samt statens och länets fiskeritjänstemän vid tillsynen af här ofvan meddelade särskilda bestämmelsers efterlefnad utses och förordnas af Konungens Befallningshafvande, efter därtill å kommunalstämma upprättadt förslag, för hvarje af de till saltsjön gränsande kommuner en eller flera tillsyningsmän, som hafva att ställa sig till efterrättelse de i Kungl. Kungörelsen den 8 november 1867 meddelade föreskrifter och för öfrigt åtnjuta det skydd och den befogenhet, som i gällande fiskeristadga omförmäles.

///

Samlingslokal att hyra!

Vill Du anordna fest eller möte så finns vår samlingslokal att tillgå i Backstugan. Den är utrustad med all nödvändig köksutrustning för max 35 personer.

Söndag–Torsdag 400 kr/dag

Fredag & Lördag 700 kr/dag

Kontakt för bokning och information:

Gudrun Molin Andersson, tfn. 073-655 33 74

E-post: molin.andersson@telia.com

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

AVS: Strömma Hembygdsförening, G:a Fågelbrovägen 1, 139 60 Värmdö

Fredblads Fastighetsbyrå

Er mäklare på Värmdölandet

AV FASTIGHETSMÄKLARINSPEKTIONEN REGISTRERAD FASTIGHETSMÄKLARE
MEDLEM AV FASTIGHETSMÄKLARFÖRBUNDET

AUKTORISERAD FASTIGHETSMÄKLARE – 35 ÅRS ERFARENHET – ER TRYGGHET/GARANTI

SÄLJTANKAR? DET LÖNAR SIG ATT ANLITA OSS.

KOSTNADSFRI RÅDGIVNING - VÄRDERING – BESÖK

Vi är er fastighetsmäklare/specialist på VÄRMDÖ sedan 35 år tillbaka. Vi kan ert område mycket väl och vi har sålt många villor – fritidshus – tomter – sjölägen i ert område genom åren med mycket gott resultat och många nöjda säljare och köpare.

Ni får hela upplägget hos oss dvs från intag, proffsfotografering, planskisser, annonsering m.m. till hjälp med deklaration. Ni marknadsförs på HEMNET, BLOCKET, BOLI, HITTAHEM, lokalpress och i vårt spekulantregister med spekulanter/köpare.

Välkommen att kontakta oss för ett besök.

Vi önskar er en fortsatt trevlig dag.

Jag bor själv på Fågelbrolandet så jag kan Värmdö mycket väl.

Mvh Hans Fredblad 070-3162520 hans.fredblad@fredblads.se
Er lokala personliga mäklare på Värmdölandet.